

HØRINGSUTTALELSE FORSKRIFT TIL LOV OM STADNAMN

Navnekonsulentene for Midt-Norge

Navnekonsulentene for Midt-Norge leverer med dette sin uttalelse vedrørende foreslåtte endringer i *Forskrift 1. juni 2007 nr. 592 om skrivemåten av stadnamn*.

Kulturdepartementets forslag til endringer følger av endring av *Lov 18. juni 1990 nr. 11 om stadnamn (stadnamnlova)*. Overordnede offentlige tiltak har siden midten av 1800-tallet vært viktige grep for å verne stedsnavn og fremme regelrette og praktiske skrivemåter, som en del av forvaltningen av den norske kulturarven. Offisiell normering av skrivemåter, som vernetiltak, har generelt fått oppslutning, på linje med normering av rettskriving i sin alminnelighet.

Vi deler departementets syn på sammenhengen mellom offisielle skrivemåter og vern av stedsnavn (dept.notat punkt 1.2) : «Dersom det utviklar seg ein praksis med utstrekt bruk av uoffisielle skrivemåtar av stadnamn, kan det òg undergrave legitimiteten til normering og vern av stadnamn».

Vi vil derimot advare mot å åpne generelt for større «romslighet», samt å gi anledning til å «stå friare i vedtaksprosessane og ... få eit større speleroom innanfor rammene i stadnamnlova» enn det som gjeldende forskrifter og regler allerede uttrykker, for dem skal vurdere og vedta skrivemåter for stedsnavn (jfr. dept.notat under I Innleiing, samt 3.1 Innleiing). Vår antakelse er at større romslighet vil føre til flere skrivemåter for ett og samme navn eller navneledd i samme geografiske område, blant annet som følge av ulike vedtaksmyndigheter (Kartverket, fylke, kommune, private eiere), samt ulike aktører som eiendomsutviklere og planleggere. Dette kan undergrave den legitimiteten til normering og det navnevernet som tilstrebes av kulturvern hensyn, og i tillegg skape praktiske og pedagogiske problem for navnebrukerne. Tendensen når det gjelder norsk rettskriving er å avgrense valgmuligheter for å sikre bedre språkbruk. Visse unntaksregler gjelder allerede for stedsnavn, og det bør ikke åpnes generelt for ytterligere romslighet.

I den videre gjennomgangen kommenterer vi noen forslag til paragrafer i nye forskrifter som gjelder norskspråklige stedsnavn.

§ 1 Generelle reglar om namnsetjing og fastsetjing av skrivemåten av stadnamn

Hovedformålet med loven har vært, og er, å gi gamle stedsnavn – som kulturminner – et rettsvern gjennom tjenlig skrivemåte. Overskriftens ledd om skrivemåte bør derfor stilles foran leddet om navnsetting. I de tidligere forskriftene var råd om skrivemåte konsulentenes hovedoppgave (noe vi skulle gi), mens råd om valg av navn var noe konsulentene kunne gi. Det kan se ut som om departementet mener at oppgaver og behov har endret seg de siste årene, som en følge av arbeidet med adressetildeling. Adressetildeling er imidlertid et tidsavgrenset prosjekt (igangsatt av Miljøverndepartementet), som var planlagt avsluttet 2015 (seinere 2016, nå kanskje 2017?). I denne prosjektperioden har Stedsnavntjenesten vært nødt til å nedprioritere ordinære oppgaver med løpende kartrevisjon og reising av andre navnesaker. Den ordinære virksomheten vil bli prioritert igjen når prosjektarbeidet med adressetildeling er over.

Kravet i gjeldende forskrift om at skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel skal være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene, bør videreføres. Kravet sikrer at et navneledd får lik skrivemåte i alle aktuelle navn innenfor et geografisk område (og man unngår varierende skrivemåter, som svekker legitimitet til normering og skaper praktiske og pedagogiske problem).

§ 8 Saksbehandling

Loven gir eiere av bruk rett til å fastsette skrivemåte uten lokal høring og tilråding fra navnekonsulentene. Loven gir også eierne rett til å be om en vurdering fra navnekonsulentene. Denne sistnevnte retten bør også fremgå av denne paragrafen i forskriften som gjelder saksbehandling.

Vi har i vår virksomhet lagt til grunn at Forvaltningslovens bestemmelser om saksbehandlingstid gjelder for Stedsnavntjenesten. Det synes derfor unødvendig å ta inn et generelt punkt om dette her.

Vi ser det som positivt at saker om skrivemåten for daglignavn skal behandles på samme måte som saker om skrivemåten for offisielle bruksnavn. Vi forutsetter at det fra kommunalt hold legges fram tilfredsstillende dokumentasjon som viser at det er lokal tradisjon for bruk av daglignavnet, uten at det er identisk med det offisielle bruksnavnet som er registrert i offentlige register.

§ 14 Stadnamnkonsulenttenesta

Fremtidig organisering av stedsnavntjenesten er foreløpig uklar. Departementet viser til at nåværende ordning forutsatte navnefaglige miljø ved universitetene i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo. Det vises videre til at disse miljøene er eller er i ferd med å bli avvirket, og at dette er et problem for den desentraliserte forvaltninga av loven.

Vi vil informere om at Stedsnavntjenesten i Midt-Norge har tilgang til et omfattende lokalt arkivmateriale (navnesamlinger, kart, utrykte monografier/kompendier) i sin virksomhet, med stor betydning for forvaltning av oppgavene i tjenesteområdet. Hvis tjenesten omorganiseres eller sentraliseres, må også dette materialet stilles til disposisjon for en fremtidig tjenesteordning (i fysisk eller digitalisert form).

Trondheim 17.08.2016

Eli Johanne Ellingsve

Tor Erik Jenstad